

Principi suočavanja sa prošlošću

**Princip: Ravnopravnost, inkluzija i pomirenje moraju se promovisati
od strane svih**

Studija slučaja

Principi suočavanja sa prošlošću

Principi suočavanja sa prošlošću je građanska inicijativa koju promovise neformalna koalicija sastavljena od 5 organizacija i jedne stručnjakinje: Fond za humanitarno pravo Kosovo, Kosovski centar za rehabilitaciju preživelih torture, Integra, Inicijativa mladih za ljudska prava, BIRN i Nora Ahmetaj. Grupa je pokrenula ovu zajedničku inicijativu kako bi izradila i usvojila niz principa koji će informisati i usmeriti političke aktore i javnost, o tome kako postupati sa žrtvama, preživelim, bolnom prošlošću i istorijskim narativima. Inicijativa ima za cilj da predupredi štetan diskurs i radnje u vezi sa nasleđem sukoba i poslužiće kao referentni dokument, gde svako ko prekrši svoje principe, za to treba da snosi moralnu odgovornost. Stoga je cilj da se primene ovi principi i da se ispoštuju vrednosti i osećanja koja oni oličavaju, kako bi se osiguralo da žrtve i preživeli ne budu oštećeni i da postupci suočavanja s prošlošću doprinesu procesu pomirenja.¹ Sada kada su principi osmišljeni i organizovani, kao i dobro objašnjeni, od ključne je važnosti da budu predstavljeni široj javnosti i pravilno promovisani. Verujemo da je jedan od načina da učinimo da ljudi shvate važnost principa da govorimo o šteti, posledicama i bolu koji mogu biti naneti situacijama kada su ovi principi prekršeni. S tim u vezi će koalicija objaviti par analiza koje će prirediti Fond za humanitarno pravo Kosovo (FHPK), u nastojanju da predstavimo konkretne primere iz prošlosti, u kojima su principi pravilno korišćeni ili čak i zloupotrebjeni. Jedan od ovih principa je i „Ravnopravnost, inkluzija i pomirenje moraju se promovisati od strane svih.“

Ravnopravnost, inkluzija i pomirenje moraju se promovisati od strane svih

Uključivanje žrtava i preživelih često se zasniva na rodu, starosnoj dobi, etničkoj pripadnosti ili rasi. Da bi postiglo pomirenje, društvo na Kosovu mora zauzeti zajednički stav da pojedinci treba da pokažu uzajamno priznavanje, poštovanje i prihvatanje, kao i uvidajnost, kada je reč o potrebama i interesima druge strane.

Stoga ćemo, kako bismo jasno razumeli suštinu principa koji promovise u ovoj analizi, objasniti po kom osnovu su zagarantovana prava promovisana u ovom principu i takođe ćemo proučiti neke od ključnih slučajeva u kojima je gorenaveden princip prekršen.

Uvod

Program Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) u saradnji sa nekolicinom drugih partnera je 2017. godine objavio dokument u kojem se navodi da će „Kosovo u potpunosti promovisati i poštovati proces pomirenja između svih svojih zajednica i njihovih pripadnika. Ono će uspostaviti sveobuhvatan i rodno osetljiv pristup suočavanja sa svojom prošlošću, koji će obuhvatiti širok spektar inicijativa tranzicione pravde.“² Ova obaveza uključena u ovu publikaciju preuzeta je iz Sveobuhvatnog predloga za rešenje statusa Kosova iz 2007. godine, koji su zajedno ugrađeni u Ustav Kosova nakon nezavisnosti 2008. godine.

Ustav Republike Kosovo garantuje i promovise prava i slobode svojih građana uopšte, ali i ostalih nevećinskih zajednica posebno, bez obzira na razlike koje imaju. Prema drugoj glavi, koja uređuje osnovna prava i slobode građana Kosova, kaže se da su osnovna ljudska prava i slobode nedeljive, neotuđive i nepovredive i čine osnovu pravnog poretka Republike Kosovo. Niko ne sme biti diskriminisan po osnovu rase, boje kože, pola, jezika, religije ili drugih razlika, a ljudsko dostojanstvo je nepovredivo i čini temelj svih osnovnih ljudskih prava i sloboda.³ Ova prava su takođe zagarantovana velikim brojem međunarodnih sporazuma i konvencija, uključujući Univerzalnu deklaraciju o ljudskim pravima iz 1948. godine⁴ i Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima⁵ iz 1976. godine.

¹ Principi ALB (vihr-ks.org)

² UNDP, “Dealing with the Past and Reconciliation in Kosovo: A Summary of Institutions and Initiatives a Working Document”, 2017, citiran “Sveobuhvatni predlog za rešenje statusa Kosova”, član 2.5.

³ Ustav Republike Kosovo, članovi 21-24, strana 6-7, [Microsoft Word - Kushtetuta.e.Republikës.së.Kosovës.doc \(rks-gov.net\)](#)

⁴ Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima, 1976, <https://hrrp.eu/alb/docs/CCPR-a.pdf>

Kako su ta prava zagarantovana domaćim i međunarodnim pravnim aktima, ne treba tolerisati neravnopravno i nedostojanstveno postupanje prema bilo kojoj društvenoj kategoriji, bez obzira na razlike među njima. Stoga smo u nastavku uzeli nekoliko studija slučajeva, koje pokazuju posledice nejednakog postupanja prema različitim društvenim grupama. Ravnopravnost, poštovanje i inkluzija građana, posebno žrtava i preživelih iz poslednjeg rata na Kosovu, osnova su za pomirenje i temelj su jednog demokratskog društva.

Neispisivanje imena romske devojčice na spomen-ploči u Mitrovici

13. maja 1999. godine, na zelenoj pijaci u Mitrovici eksplodirala je bomba, i ovom prilikom je prema podacima FHPK usmrtila 7 ljudi, od kojih 3 žene i 4 muškarca i na desetine drugih bilo je ranjeno. Dok je povodom obeležavanja 21. godišnjice od ovog incidenta, dana 13. maja 2020, podignuta nova spomen-ploča koja je zamenila staru, u znak sećanja na žrtve i ranjene u tom napadu. Na jednom delu ploče ispisan je narativ o incidentu, sa tekstom „Ovde je 13. marta 1999. godine u 14.20 časova granata koju je bacila varvarska ruka srpske vojske i policije odnela odnela živote 6 ljudi a ranjeno je još 128 drugih.”⁶ U drugom delu ploče urezana su imena šest albanskih žrtava, ali ne i ime Elizabete Hasani, devojčice iz romske zajednice.⁷

Izostavljanje njenog imena od strane Opštine Mitrovica izazvalo je brojne reakcije, ali su najburnije došle od dvojice poslanika Skupštine Kosova, Vetona Berishe i Alberta Kinollija, predstavnika zajednica RAE, koji su zatražili uključivanje devojčicinog imena na spomen-ploču postavljenu u Južnoj Mitrovici. Posle njegove reakcije, Albert Kinolli održao je sastanak sa predsednikom Opštine Mitrovica, Agimom Bahtirijem, koji ga je upoznao da je do ovog propusta došlo nenamerno i u nedostatku informacija.⁸

Povodom ovog neispisivanja ime, reagovao je i publicista i aktivista civilnog društva Shkelzen Gashi, rekavši da je tokom svog istraživanja ubistava koja su se dogodila na zelenoj pijaci u Mitrovici naišao na podatke koji se nisu poklapali. Takođe je rekao da su gotovo sve vesti u tadašnjoj štampi izveštavale da je jedna od žrtava u tom masakru bilo i petogodišnje dete.⁹ Potpredsednik Opštine Mitrovica, Faruk Mujka, odgovorio je na reakciju Shkelzena Gashija i izjavio je za Kallxo.com u vezi sa neuključivanjem devojčicinog imena da su u stvari podatke u vezi sa incidentom, odnosno imena ispisana na spomen-ploči, dobili od Odbora za ljudska prava i Kancelarije za socijalnu zaštitu. Prema njegovim rečima, čak su i u enciklopedijskom rečniku Akademije nauka i umetnosti Kosova figurirala imena samo šest žrtava. Zbog toga je obećao da će ime Elizabete Hasani biti dodato na spomen-ploču i istakao da je u stvari Opština Mitrovica u aprilu 2019. godine putem svoje službene internet stranice uputila javni poziv svima onima koji su imali saznanja o žrtvama i ranjenim u ovom događaju, tražeći od njih da se jave opštini.¹⁰ Ovo je učinjeno u nameri da opština prikupi potrebne podatke o svim žrtvama koje su izgubile život na zelenoj pijaci u Mitrovici. Međutim, tako nešto ne opravdava činjenicu da je ime jedne žrtve ispušteno sa spomen-ploče, tim više što je ploča podignuta na inicijativu državnih institucija, koje je trebalo da imaju proverene informacije. Slučaj čini još osetljivijim činjenica da je žrtva dolazila iz manjinske zajednice.

Nakon više od dve decenije od završetka rata, državne institucije ne bi smele da se opravdavaju da nisu imale dovoljno informacija, imajući u vidu da su dužne da provere i dokumentuju događaje iz prošlosti. Nedostatak informacija koji rezultira neuključivanjem žrtava zbog njihove etničke pripadnosti ne doprinosi međuetničkom pomirenju na Kosovu.

Izostavljanje njenog imena sa spomen-ploče najviše je pogodilo Elizabetinog oca, Rrahima Hasanija. On je u intervjuu datom Radiju Slobodna Evropa izrazio svoj bol rekavši: „Srce me boli, verujte mi. Treba da se zna ko tu počiva ... Kada joj ime bude tu, i moje će srce odahnuti, i meni će laknuti. A ovako mi izgleda loše, baš loše.”¹¹

Kao rezultat brojnih reakcija i obećanja opštine da će ime žrtve biti dodato spomen-ploči, Opština Mitrovica je 17. avgusta 2020. godine na ploču ispisala i ime Elizabete Hasani. Predsednik opštine Agim Bahtiri, je zajedno sa potpredsednikom

⁶ Klan Kosova, [Opština Mitrovica pojašnjava neuključivanje imena devojčice Elizabete Hasani na spomen-ploču](#) (klankosova.tv)

⁷ Kallxo.com, 02.08.2020, [Potpredsednik Mitrovice govori o neispisivanju imena 5-godišnje romske devojčice na spomen-ploču u znak sećanja na masakr na pijaci](#) (kallxo.com)

⁸ Telegrafi.com, 07.08.2020, [Poslanici traže da se ime Elizabete Hasani u najkraćem roku ispiše na spomen-ploči](#) - Telegrafi

⁹ Balkan Insight, 04.08.2020, [Kako je izostavljeno ime jedne romske devojčice sa spomen-ploče u znak sećanja na jedan masakr koji se desio na Kosovu](#) | Balkan Insight

¹⁰ Kallxo.com, 02.08.2020, <https://kallxo.com/lajm/nenkryetari-i-mitrovices-flet-rreth-mungeses-se-emrit-te-romes-5-vjecare-ne-pllaken-perkujtimore-te-masakres-ne-treg/>

¹¹ Radio Evropa e Lirë, 06.08.2020, [Elizabetin otac traži da je se sećamo](#) (evropaelire.org)

opštine Farukom Mujkom i bivšim poslanikom Albertom Kinollijem, otkrio spomen-ploču sa njenim imenom.¹² Ovaj slučaj dokazuje da se i danas prema pripadnicima različitih etničkih zajednica ne postupa jednako.

U nastavku ćemo razmotriti još dva slična slučaja, koja su se dogodila nedavno i koji nam stavljaju na znanje da mi kao društvo moramo stvoriti zajednički stav kako bi svi pojedinci pokazali uzajamno priznanje, poštovanje i prihvatanje potreba i interesa drugog.

Izostavljanje imena srpskih žrtava sa spomen-ploče u Lužanu, Podujevo

1. maja 1999. godine snage NATO pakta pogodile su autobus koji je prelazio most u selu Lužane u Opštini Podujevo. U ovom incidentu, prema podacima FHPK, život su izgubile ukupno 44 osobe, od kojih 31 albanskih civila dok su ostalih 13 bili su Srbi, od kojih 7 civila.

O ovom incidentu se izjasnio pukovnik NATO-a Konard Freytag, prema kojem je NATO preuzeo odgovornost za napad, tvrdeći da pilot nije video autobus, koji je u tom trenutku prelazio most, jer je njegova pažnja bila usmerena na njegovu metu, što je bio most.¹³ Tragičan događaj u Lužanu privukao je pažnju najprestižnijih svetskih medija, uključujući CNN i New York Times, koji su nesumnjivo izveštavali o broju žrtava koje su izgubile život u ovom incidentu.

Na 22. godišnjicu od tragičnog incidenta, odnosno 1. maja 2021. godine, na mestu događaja svečano je položena spomen-ploča na kojoj su uklesana imena 31 žrtve albanske nacionalnosti. Dok je redni broj 32, umesto imena žrtve, sadržao tri tačkice.

Tokom ceremonije svečanog polaganja ove ploče, predsednik Opštine Podujevo Shpejtim Bulliqi izjavio je da je ovo spomen obeležje izgradila Opština Podujevo, u zajedničkoj inicijativi sa porodicama žrtava. Dok je na svom nalogu na društvenoj mreži Fejsbuk objavio govor koji je održao tog dana, u kome je rekao da smo „zajedno sa kolegama iz izvršne vlasti, članovima porodica žrtava i građanima, otkrili spomen-ploču sa imenima svih žrtava koje su izgubile živote u ovoj tragediji. Danas se navršava 22 godine, od dana kada je na mostu u Lužanu ubijen 31 nedužan Albanac.”¹⁴ Dakle, on je u svom obraćanju izjavio da su na ploči ispisana imena svih žrtava.

FHPK je reagovao usled izostavljanja imena, tražeći da se pravično predoči događaj i uključe imena svih žrtava koje su izgubile život u tom incidentu. Ovu reakciju podržala je i neformalna koalicija nevladinih organizacija, a preneo ju je i veliki broj kosovskih medija.¹⁵

Redakcija televizije Klan Kosova je, povodom reakcije na izostavljanje imena srpskih žrtava, tokom emisije Info magazin 5. maja, izjavila da su pokušali da obezbede detaljnije informacije od Opštine Podujevo. Ova opština je u svom zvaničnom odgovoru za Klan Kosova iznela opravdanje da nije raspolagala informacijama o drugim žrtvama. Takođe je navedeno da su pomoć tražili zajedno sa stanovnicima ovog područja i rođacima žrtava, ali nisu uspeali da pronađu imena drugih žrtava. To je bio razlog što broj 32 na spomen-ploči nosi tri tačkice, što znači da postoje i druge žrtve, čija imena nisu bila poznata opštini.¹⁶

Dok je u zvaničnom odgovoru portparol Opštine Podujevo, Fatri Zhitia je za ATV, izjavio da spomen obeležje navodi imena svih poginulih na osnovu izveštaja koji su registrovani u opštini i da broj 32 na spomen-ploči obeležava žrtve koje nisu registrovane.¹⁷

Prema tome, na osnovu gorenavedenih izjava predstavnika Opštine Podujevo, možemo zaključiti da je opština imala informacije da su u ovom incidentu izgubile život i druge žrtve, imajući u vidu da je stavila tri tačkice pod brojem 32 na spomen-ploči. Onda je trebalo da obave dodatna istraživanja kako bi obezbedili tačne informacije u vezi sa brojem i nacionalnošću žrtava. Uz malo posvećenosti, mogli bi da imaju pristup brojnim izveštajima u vezi sa incidentom, uključujući izveštaje međunarodnih medija.

Pored TV Klan Kosova, Radio Slobodna Evropa se takođe osvrnuo na reakciju i obavio je intervju sa roditeljima dve srpske žrtve čija imena nisu ispisana na spomen-ploči. Ovaj radio predstavio je razočaranje članova porodice zbog izostavljanja

¹² Komuna e Mitrovicës, 17.08.2020, » Opština Mitrovica ispisuje ime poginule devoičice Elizabete Hasani na spomen-ploču posvećenu masakrnu na pijaci (rks-gov.net)

¹³ Human Rights Watch, "Kosovo: Civilian Deaths in the NATO Air Campaign", 1 Shkurt 2000, pika 41, [Civilian Deaths in the NATO Air Campaign - Appendix A \(hrw.org\)](#)

¹⁴ [Shpejtim Bulliqi - Posts | Facebook](#)

¹⁵ Fond za humanitarno pravo Kosovo, Reakcija, 05.05.2021, <https://www.hlc-kosovo.org/sq/media/komunikata-per-media/78/reagim-kerkohet-perfshirja-e-te-gjitha-viktimave-ne-pllaken-perkujtimore-ne-lluzhanluzane>

¹⁶ Video Online, Klan Kosova, Info Magazinë, 05.05.2021, [Info Magazine Archives - Klan Kosova](#)

¹⁷ Video Online, ATV Live, Spomenik u Lužanu, 05.05.2021, [FDHK kritikon Komunën e Podujevës për mospërfshirje të viktimave serbe në lapidar - ATV LIVE](#)

imena njihove dece sa ploče. Jedan od njih rekao im je da „nije važno da li je Srbin, Albanac ili Rom, na tu spomen-ploču trebalo je staviti imena svih žrtava. Voleo bih da su imena moje dece na toj ploči.“ Istog mišljenja su bili i rođaci žrtava, čija se imena nalaze na spomen-ploči. Jedan Albanac iz Podujeva, koji je takođe bio sagovornik Radija Slobodna Evropa, koji je u tom događaju izgubio strica i dedu, na sličan način izrazio je svoje razočaranje zbog izostavljanja imena srpskih žrtava sa spomen-ploče. Između ostalog, izjavio je da „politiku treba ostaviti po strani“.¹⁸

Izostavljanje imena žrtava sa spomen-ploča je neprihvatljivo, jer se žrtve koje su izgubile život u isto vreme i u istim okolnostima ne mogu razdvajati po etničkoj ili drugoj osnovi.

Nipodaštavanje srpskih žrtava tokom televizijske debate

15. juna 2021. godine na televiziji Klan Kosova održana je debata u vezi sa dijalogom između Kosova i Srbije, čija je glavna tema bio sastanak kosovske i srpske delegacije u Briselu. Na ovom sastanku, kosovski premijer Albin Kurti uputio je četiri predloga srpskoj delegaciji na čelu sa predsednikom Aleksandrom Vučićem, pri čemu se jedan od predloga odnosio na pitanje nestalih.

Na ovu debatu pozvana su 2 poslanika Skupštine Kosova iz redova Pokreta Samoopredeljenje, Artan Abrashi i Arbëreshë Kryeziu Hyseni, kao i 3 redovna analitičara u emisiji Rubikon, Rrahman Paçarizi, Jehona Lushaku Sadriu i Shkelzen Gashi. Tokom ove debate, između ostalog, diskutovano je i o četvrtom predlogu u vezi sa pitanjem nestalih. Na pitanja voditelja emisije Adriatika Kelmendija, upućenim Arbreshi Kryeziu Hyseni, ona je izjavila da je pitanje nestalih izuzetno važno i da više ne može čekati. Povodom zahteva srpske strane da se rasvetli sudbina Srba nestalih na Kosovu, poslanica je dodala da ne veruje da se može izvršiti poređenje između ovog zahteva i nestalih Albanaca. Razlog za to je što prema njenim rečima „dobro znamo da su Srbi počinili genocid nad albanskim narodom. Oni su ti koji moraju da snose odgovornost za nestale Albance.“¹⁹

U vezi sa ovom izjavom, Adriatik Kelmendi je intervenisao rekavši da članovi porodica nestalih podjednako tragaju da saznaju sudbinu svojih članova porodice, bez obzira na etničku pripadnost i krivicu koja se pripisuje jednoj ili drugoj strani. Prema njegovim rečima, oni su nestali, kako za srpsku majku tako i za majku Albanu. Takođe je zamolio poslanicu da kaže nešto više o zahtevu koji je podnela srpska strana u vezi sa pitanjem nestalih, a ne o krivici srpske države.

Međutim, ona je nastavila da govori o odgovornosti koju je imala Srbija, rekavši da nikada ne možemo izjednačiti krivicu koju Srbija ima prema nama, sa njenim zahtevom prema Kosovu. Poslanica je priznala činjenicu da su i oni nestali, ali je dodala da „pitanje nestalih za kojima Srbija traga, nikada ne može biti izjednačeno sa našim nestalima. Pitanje nestalih iz albanskog naroda je definitivno pitanje kome se mora pristupiti sa izuzetnom ozbiljnošću i kome treba dati veliki prioritet, a zatim kada dođu na red, se može razgovarati i o nestalim Srbima.“²⁰

U ovoj izjavi Arbëreshë Kryeziu Hyseni iznela je da bi pitanje nestalih Albanaca trebalo da ima prioritet nad pitanjem nestalih iz srpske zajednice. Jasno je da je uspela da iznese etničke podele i da se prema njima odnosi neravnopravno.

Iznad svega, poslanica se sa nipodaštavanjem izrazila prema nestalim Srbima, relativizujući njihov broj. Što se tiče broja nestalih Srba, ona izjavljuje: „Ne možemo uporediti štetu koju su oni naneli albanskom narodu, sa ovim zahtevima koje imaju, da kažemo u vezi sa tih malo nestalih lica od poslednjeg rata.“²¹

U stvari, broj nestalih Srba nije tako mali kako je izjavila poslanica. Ako se pozovemo na ažurirane podatke u bazi podataka Međunarodnog komiteta Crvenog krsta²² iz 2020. godine, u njima se 1645 osoba i dalje vode kao nestale, od kojih je preko 400 srpske nacionalnosti. Ovaj spisak lica koja se vode kao nestala je spisak na koji se poziva i Vladina komisija za nestala lica. Stoga, bez obzira na broj i etničku pripadnost ljudi koji se još uvek vode kao nestali od poslednjeg rata na Kosovu, rasvetljavanje njihove sudbine uvek treba tretirati sa posebnim prioritetom i značajem.

Zabrinjava to što jedna predstavnica kosovskih građana ima takav pristup koji isključuje i nipodaštava žrtve određene etničke pripadnosti, s obzirom na to da ova poslanica može uticati na izradu politika i zakona koji se odnose na postupanje sa prošlošću.

Povodom uznemirujućih izjava poslanice u televizijskoj debati, 17. juna 2021. reagovala je Neformalna koalicija za suočavanje s prošlošću. Ova koalicija je zahtevala da relevantne institucije na Kosovu osude njen nipodaštavajući način

¹⁸ Radio Slobodna Evropa, 7 maj 2021, [Spomen ploča koja deli žrtve na Kosovu: Tri tačke za 'ostale' \(slobodnaevropa.org\)](#)

¹⁹ Video online, Rubikon sa Adriatikom Kelmendijem, 15.06.2021, [RUBIKON - Dialogu i Albin Kurtit - 15.06.2021 - Klan Kosova - YouTube](#)

²⁰ Ibid

²¹ Ibid

²² [International Committee of the Red Cross \(icrc.org\)](#)

izražavanja. Razlog za to je što je izjava poslanice u suprotnosti sa ustavnim odredbama, principima suočavanja s prošlošću, kao i sa principima tranzicione pravde. Istovremeno je traženo da sve državne institucije, ali i celo društvo imaju jednak pristup u postupanju prema žrtvama rata, jer ćemo samo na taj način moći da stvoriti mirno i ravnopravno društvo.²³

Preporuke

Budući da je nasleđe rata vrlo osetljivo pitanje, prema njemu se mora postupati oprezno izbegavajući mogućnosti vređanja, nipodaštavanja i izostavljanja žrtava. Stoga, da bi u budućnosti bilo što manje takvih slučajeva, na prvom mestu preporučujemo da „Principe suočavanja s prošlošću“²⁴ poštuju i da ih usvoje svi politički i javni akteri koji se bave prošlošću.

Memorijalizacija prošlosti i komemoracija žrtvama, uključujući postavljanje memorijala njima u čast, moraju se obaviti na sveobuhvatan, nediskriminatoran način i bez izuzetka. Sve institucije, centralne i lokalne, moraju postupati sa oprezom kada podižu spomen-ploče ili memorijale, na kojima se pominju imena žrtava, kako bi se osiguralo da su na spomen-ploči ili memorijalu ispisana imena svih žrtava, bez obzira na rod, status, etničku pripadnost ili rasu.

Sve osobe koje se obraćaju u javnosti o žrtvama rata, posebno predstavnici stranaka i domaćih institucija, moraju se bazirati na dokazanim činjenicama, i ne pominjati proizvoljno brojeve žrtava. Takođe, u javnim obraćanjima, predstavnici institucija ne bi trebalo da potcene jednu grupu žrtava i promovišu nejednakost žrtava. Takav diskurs će uvrediti žrtve, povećati nepoverenje u institucije i, na dugi rok, otežati pomirenje.

Ovaj projekat se realizuje uz podršku švajcarske ambasade na Kosovu i britanske ambasade u Prištini, putem Programa Ujedinjenih nacija za razvoj (UNDP) na Kosovu, a sadržaj ove analize ne odražava nužno njihova gledišta.

²³ Facebook Page, Dealing with the past Principles, <https://www.facebook.com/dwpkosovo/posts/205400061465039>

²⁴ [Principi ALB \(yihr-ks.org\)](http://PrincipiALB(yihr-ks.org))

 [@dwpkosovo](#)

 [@dwpkosovo](#)

 [@dwpkosovo](#)

 [dwpkosovo](#)